
Savarankiško studijavimo organizavimo principai ir patirtis

Savarankiško studijavimo organizavimo metodai ir jų taikymo patirtis

2011-04-27/28/29

Vytauto Didžiojo universitetas

Esminiai klausimai:

- **Savarankiško studijavimo poreikis?**
- **Nauda, vertė studentui?**

Nepriklausomas studijavimas

(angl. Independent studies)

- Studijavimas, kai studijuojantysis, gaudamas kitų kompetentingų asmenų palaikymą, pats priima sprendimus, padedančius patenkinti individualius studijavimo poreikius

(Kesten, 1987)

- Studijuojantieji turi pasižymėti tokiais gebėjimais kaip **savo darbo organizavimas, savimotyvacija, laiko valdymas.**

Autonomiškas studijavimas

(angl. Autonomous studies)

- Toks studijavimas padeda asmenims ugdyti **pasitikėjimą savimi, savarankiško planavimo įgūdžius, pajauti studijų praktiškumą bei diskusijų laisvę.**
- Galima plėtoti tuo atveju, kai studentai pasižymi **didele motyvacija** bei **atsakomybe** už savo studijas.
- Tuo tikslu aukštojoje mokykloje turėtų būti ugdomi tokie gebėjimai kaip **tyrimų, kritinio mąstymo ir laiko vadybos.**

K. Ecclestone (2002)

Į save orientuotas studijavimas

(angl. Self directed studies)

- Paties suaugusiojo **inicijuotas ir kontroliuojamas studijavimas.**

A. Clardy (2000)

- Savarankiškas studijavimas vyksta **savimokos, išvalgų bei stebėjimo būdu** ir įtakoja suaugusiojo **žinių, mokėjimų ir vertybinių nuostatų kaitą.**

P. Senge (1992)

- Asmenys turėtų patys gebėti **formuluoti savo tobulėjimo poreikius.**

- Šis studijavimas labiau orientuotas į dirbančiųjų profesinį tobulėjimą.

Popper & Lipshitz, 2000

Savarankiškas studentas

- **kuris geba pats formuluoti savo studijavimo tikslus,**
- **surinkti informaciją,**
- **pasirinkti sau tinkamiausius studijavimo metodus ir užduotis,**
- **suformuluoti kriterijus, pagal kuriuos galima būtų įvertinti jų išmokimą ar studijavimo pasiekimus.**

H. Holec (1981)

Savarankiškai studijuoti gebančio asmens savybės:

- ***Nepriklausomybė.***
- ***Savivada.***
- ***Pagrįstas noras studijuoti.***
- ***Problemų sprendimas.***

P. Chou ir W. Chen (2008)

Studijuojančiojo savarankiškumas atsiskleidžia per:

- **psichologinį ryšį su studijavimo procesu ir turiniu,**
- **adekvatumą aplinkai,**
- **veiklos aktualumo supratimą,**
- **kritinę refleksiją,**
- **sprendimų priėmimą,**
- **savarankiškus veiksmus.**

D. Little (1991)

Savarankiško studijavimo organizavimo principai:

- **Dėstytojų vaidmens apibrėžtumas.**
- **Konstruktivizmo bei pragmatizmo idėjomis grįstas požiūris į studijavimą.**
- **Studijų rezultatais paremtas požiūris.**
- **Studijavimo formų įvairovė.**
- **Studijavimo metodų įvairovė.**
- **Galimybė bendradarbiauti.**
- **Vertinimo objektyvumas.**
- **Konsultacijų, rengiant savarankiškus darbus, nuoseklumas.**

1 principas: **Dėstytojų vaidmens apibrėžtumas**

Mokyti studentus:

- **atpažinti ir apibūdinti savo stipriąsias ir tobulintinas puses;**
- **siekti asmeninių tikslų;**
- **pasirinkti tokias aplinkas, kuriose galima įgyti naujos patirties bei pasidalinti turima;**
- **naudoti konstruktyvaus grįžtamojo ryšio priėmimo ir teikimo technikas;**
- **reflektuoti sėkmingas ir nesėkmingas savo patirtis realiose profesinėse situacijose.**

4 pagrindinės dėstytojo f-jos

(STAR DESIGN modelis, T. Bray , 2009)

S stimuliuoti (angl. stimulate)	T perkelti idėjas (angl. transfer)	A taikyti mokymuisi (angl. apply)	R peržiūrėti, kas pakito (angl. review)
<ul style="list-style-type: none">•Sudominti•Pateikti pozityvius pasiūlymus•Pašalinti studijavimo barjerus•Sukurti stimuliuojančią studijavimo aplinką	<ul style="list-style-type: none">•Pateikti bendrą idėją, vėliau ją detalizuoti•Naudoti modelius, pavyzdžius, iliustracijas, analogus•Pasirūpinti, kad idėja būtų suprantama visiems	<ul style="list-style-type: none">•Paaiškinti, kaip perkelti idėjas į realybę•Taikyti studijų projektus, kūrybines užduotis, pratimus•Parinkti individualias ir komandines užduotis	<ul style="list-style-type: none">•Peržiūrėti rezultatus – kas gerai, kas koreguotina•Formuluoti apibendrinančias išvadas•Aptarti, kaip tai pritaikyti praktikoje

Kaip pristatyti savarankiško darbo užduotį

(Rekomendacijos dėstytojui)

Užduotį pristatyti, pateikiant informaciją apie patį kursą. Tai leidžia studentams planuoti bei skatina susidomėjimą.

Pateikti studentams struktūruotą savarankiško darbo užduoties rengimo formą.

Detaliai ir aiškiai aprašyti reikalavimus savarankiškam studentų darbui, tam skirtoje atmintinėje - tai padeda studentams atpažinti savarankiškos studijų užduoties tikslus, sumažina galimybę neteisingai suprasti savarankiško darbo vertinimo strategiją.

Pateikti gerosios ir blogosios praktikos pavyzdžių.

Diskutuoti apie savarankiškai atlikti skirtų užduočių vertinimą, bei išklaudyti studentų pageidavimus ir pasiūlymus.

Jei numatomas savarankiško darbo rezultatų viešas pristatymas, studentams reikėtų pateikti konkrečius reikalavimus, kokios formos / apimties / trukmės pristatymo tikimasi.

Konsultavimas organizuojant savarankišką studijavimą

- **Dėstytojui svarbu susiplanuoti individualių konsultacijų laiką ir skaičių;**
- **Konsultacijų tikslas:**
 - *studentų progreso stebėjimas;*
 - *periodiškas grįžtamasis ryšys.*
- **Konsultacijų paskirtis gali skirtis, priklausomai nuo pasirinkto savarankiško darbo;**
- **Numatomos konsultacijos studentas – studentui.**

2 principas. Konstruktivyvizmo bei pragmatizmo idėjomis grįsto studijavimo ypatybės:

- **studijavimas yra socialinė veikla;**
- **studijavimas yra dinamiškas ir priklauso nuo konteksto;**
- **studijuojantieji sukuria savitas prasmes, remdamiesi turimomis žiniomis;**
- **skirtingi asmenys nevienodai interpretuoja tą patį dalyką;**
- **egzistuoja daugybė būdų, kaip galima studijuoti.**

Vadovaujantis šiuo požiūriu svarbu:

- **Ne analizė - *kas yra?*, o kuriamasis procesas - *kaip gali būti?***

3 principas: Studijų rezultatais paremtas požiūris

- **Numatomi studijų rezultatai pasitarnauja kaip „kontrolinis pasiekimų sąrašas“, apibūdinantis ko tikimasi iš studentų studijų proceso pabaigoje, ir matas, padedantis palyginti individualius studijavimo pasiekimus su profesiniais (veiklos) reikalavimais.**

4 principas: Savarankiško studijavimo metodų įvairovė

- **Referatai;**
- **Prezentacijos pasirinkta/parinkta tema;**
- **Portfolio;**
- **Ese;**
- **Nurodytų uždavinių sprendimas;**
- **Mokslinės/metodinės medžiagos analizavimas;**
- **Probleminės situacijos analizė**
- **Projektai**
-

Portfolio metodas

- **naudojamas padėti savarankiškai studijuojantiems asmenims užfiksuoti, susisteminti, integruoti ir iš naujo panaudoti savo studijavimo (tame tarpe ir neformaliojo bei savaiminio) pasiekimus per tam tikrą laiko tarpą, o taip pat įgalina asmenis pasinaudoti šia sukaupta informacija planuojant ir vertinant savo studijavimo progresą.**

5 principas: Savarankiško studijavimo formų įvairovė (J. Heron, 1999)

- **Praktinis studijavimas** - išmokti *kaip* kažką atlikti. Praktinis studijavimas yra nukreiptas į mokėjimų įgijimą, ir išreiškiamas praktikos galimybių suteikimu studijuojančiajam.
- **Konceptualusis studijavimas** yra susijęs su tam tikrų reiškinių analize, sužinojimas, kad *kažkas* ir *kažkaip* egzistuoja. Toks studijavimas yra išreikštas teiginiais, konstatavimais, tvirtinimais bei pagrįstas intelektualiniu, verbaliniu-konceptuali studijavimu.
- **Įsivaizdavimu pagrįstas studijavimas**, pagrįstas formų ir procesų konfigūravimu. Pasireiškia per intuityvų visumos, kaip formos, arba kaip sekos suvokimą, per linijų, formų, spalvų, proporcijų, garso, ritmo ar judesio simboliką.
- **Studijavimas per patirtį**, pagrįstas asmeniniu pajautimu, tiesiogine pažintimi su praktinėmis profesinės srities situacijomis ir dalyvavimu jas sprendžiant, pasireiškiantis studijavimu realiu laiku ir realioje vietoje, padedant asmeniui rasti tinkamiausią sprendimą.

6 principas: Galimybė bendradarbiauti

- **Mokosi dirbti grupėje ar komandoje;**
- **Mokosi išsakyti savo mintis ir argumentuoti;**
- **Lygina savo pasiekimus (savybes) su kitais grupės nariais;**
- **Mokosi iš kitų;**
- **Įgyja daugiau atsakomybės už savo ir kitų dirbančių grupėje veiklą.**

7 principas: Vertinimo objektyvumas

- **Pokyčio ar pažangos išmatavimas,**
- **Ugdomoji bei diagnostinė funkcijos,**
- **Grindžiamas nuolatine pačių studentų iniciatyva, jų dalyvavimu vertinimo procese.**
- **Kontrolės mechanizmai:**
 - **savikontrolė,**
 - **studentų tarpusavio kontrolė ir vertinimas,**
 - **dėstytojo priežiūra ir vertinimas.**

Savarankiško studijavimo organizavimas VDU

